

Aan de Gemeenteraad.

Raadsvergadering d.d. :
Commissie : Samenleving
Portefeuillehouder : mevrouw A. Gamri (wethouder)
Zaaknummer : 1246351
Productiedatum : 15 mei 2024

Onderwerp

Dit voorstel gaat over de ontwerpbegroting 2025 Gemeenschappelijke Regeling Spaarne Werkt.

Voorgesteld besluit:

De raad van de gemeente Bloemendaal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2024

besluit:

1. Een positieve zienswijze af te geven ten aanzien van de begroting 2025 van Spaarne Werkt.
2. Het college opdracht te geven deze zienswijze bekend te maken aan het bestuur van Spaarne Werkt.

De raad voornoemd, d.d.

de griffier,

de voorzitter,

Voorgesteld besluit

1. Een positieve zienswijze af te geven ten aanzien van de begroting 2025 van Spaarne Werkt.
2. Het college opdracht te geven deze zienswijze bekend te maken aan het bestuur van Spaarne Werkt.

Aanleiding en beoogd effect

Aanleiding

De Gemeenschappelijke Regeling Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland (hierna: Spaarne Werkt) voert voor de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en onderdelen van de Participatiewet uit. Op basis van de Wet gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) moet een begroting van een gemeenschappelijke regeling jaarlijks voor 15 september aan Gedeputeerde Staten van de provincie worden gestuurd. In de gemeenschappelijke regeling Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland 2022 (hierna: GR Spaarne Werkt) is bepaald dat de gemeenteraden vóór 15 juli hun zienswijze over de begroting van het Participatiebedrijf naar voren brengen en de begroting voor 1 augustus wordt toegestuurd aan de Gedeputeerde Staten (artikel 18). Het bestuur van het Participatiebedrijf, bestaande uit de wethouders Werk en Inkomen van de gemeenten Bloemendaal, Heemstede, Haarlem en Zandvoort, heeft de ontwerpbegroting op 25 april 2024 goedgekeurd voor verzending aan de Raad, zodat de zienswijze kan worden gegeven.

Beoogd effect

Spaarne Werkt heeft als doel om voor (kwetsbare) werkzoekenden uit Zuid-Kennemerland betaald werk te realiseren, in samenwerking met gemeenten, werkgevers en partners uit de regio.

Politieke keuzeruimte

De opdracht aan Spaarne Werkt is gebaseerd op de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en de Participatiewet. De uitvoering van beide wetten is een verplichting voor gemeenten.

Gedachtegang

Inleiding

Spaarne Werkt staat aan het begin van een transitie richting een toekomstbestendig bedrijf. Deze transitie is noodzakelijk in het licht van een aantal ontwikkelingen, waarvan onderstaande de belangrijkste:

- de groep die onder de Wet sociale Werkvoorziening (wsw) valt neemt af en vergrijsst;
- de toename van de groep nieuw beschermt is kleiner dan de afname bij de Wsw-groep;
- het aantal re-integratietrajecten is structureel lager dan in het Meerjarenkaderprogramma (MJK) is vastgesteld.

Door deze ontwikkelingen staat de bedrijfsvoering van Spaarne Werkt onder druk. Het is van groot belang om de kwetsbare doelgroep te blijven helpen om werkzaam te zijn en te blijven, maar ook om dit op een financieel gezonde manier te doen. Dat vraagt om duidelijke keuzes. Het bestuur heeft begin 2023 een extern onderzoek uitgezet naar een duurzame toekomst voor Spaarne Werkt. Mede op basis hiervan is eind 2023 een keuze gemaakt voor een gewijzigde koers door het bestuur. Deze koers heeft ten doel om een duurzame toekomst van Spaarne Werkt op de lange termijn te borgen. De koers zet in op een krimp in verband met de kleiner wordende doelgroep en een sterkere inzet op plaatsing bij reguliere werkgevers. Spaarne Werkt blijft wel een vangnet en opstap voor mensen die het nodig hebben. De eerste stappen van de transitie worden in 2024 en 2025 gezet. Deze eerste stappen zijn terug te zien in de begroting 2025.

Argumenten

1. Effect van gewijzigde koers en transitie zijn in de begroting 2025 zichtbaar

De eerste effecten van de gekozen koers zijn in de begroting van 2025 terug te zien. De activiteiten Business Post, Parkeerbeheer (fietsenstallingen fietsenwinkel), het Fietsdepot en restaurant de Ripper worden afgebouwd in 2024 en komen daardoor niet meer voor in de begroting 2025. Ook wordt al een krimp in de reguliere formatie richting de taakstelling gerealiseerd. Loonsverhogingen dempen echter het financiële effect hiervan.

Het transitieplan waarin de verdere uitwerking van de gekozen koers staat, wordt in de eerste helft van 2024 vormgegeven. Hierin wordt een meerjarenbeeld geschetst in welke stappen naar de eindsituatie wordt gewerkt met daarin ook een concretisering op financieel en personeel vlak. In de stappen en snelheid van afbouw wordt rekening gehouden met de behoefte van de doelgroep die Spaarne Werkt bedient. Voor de transitie ontvangt de gemeente budget vanuit het rijk dat specifiek voor dit doel beschikbaar wordt gesteld.

2. De begroting 2025 van Spaarne Werkt is sluitend

Spaarne Werkt laat voor het begrotingsjaar 2025 een sluitende begroting zien. Er wordt in de ontwerpbegroting 2025 onderscheid gemaakt in drie programma's: programma Werk (uitvoering Wet sociale werkvoorziening, nieuw beschut werk en duurzame activiteiten gericht op werk), programma Re-integratie en programma Jongeren. Hieronder wordt kort per programma ingegaan.

Toelichting per programma

3. programma Werk

Het programma Werk omvat het grootste deel van de exploitatie van Spaarne Werkt.

3a. Wet sociale wetvoorziening (Wwsw) heeft een toereikende subsidie vanuit het rijk

Voorheen was er een tekort op Wsw. Sinds 2023 is hier een omslag in te zien met in de begroting van 2025 een toereikende subsidie vanuit het rijk door een grotere uitstroom (Wsw- deel van de Integratie-uitkering Participatie). Voor de begroting 2025 is het subsidieoverschot voor de regio berekend op € 2.000. Ook voor de jaren erna wordt een overschot op dit onderdeel verwacht.

3b. Nieuw beschut Werk heeft een tekort

De middelen die gemeenten ontvangen voor beschut werk zijn structureel te weinig. Het tekort bij beschut werk wat afgedekt moet worden met additionele bijdragen van de gemeenten is 1,1 miljoen in 2025. De middelen vanuit het rijk blijven ontoereikend en de begeleidingskosten zijn hoog omdat deze doelgroep extra aandacht vergt.

3c. Duurzame activiteiten gericht op werk biedt door de inzet van garantiebanen een vangnet en springplank voor hen die het nodig hebben

In de begroting 2025 is te zien dat Spaarne Werkt de reguliere formatie weet in te krimpen naar 8,8 fte door meer inzet op garantiebanen (20 fte). Op deze manier wordt aan de doelstelling gewerkt om als springplank en vangnet te fungeren voor de inwoners die dat nodig hebben en is het in lijn met de transitie.

4. Programma Re-integratie

Ondanks een gelijkblijvende formatie en eenzelfde aantal trajecten als in 2024 is er een begroot exploitatietekort van € 392.150 te zien. Dit is te wijten aan loonsverhogingen en de kosten van inzet van garantiebanen in verhouding tot een gelijkblijvende omzet.

5. Programma Jongeren

De met de leerwerkbedrijven te realiseren 'eigen' netto omzet is niet voldoende om alle bedrijfskosten van Perspectief te dekken. Dit komt omdat de activiteiten waarmee omzet wordt gerealiseerd, uit opleidingstrajecten bestaan. Daarom zijn naast de eigen omzet ook andere opbrengsten nodig om deze werkbedrijven te kunnen exploiteren. Het gaat om onderwijssubsidie, gemeentelijke subsidie en ESF-subsidie. Voor 2025 is het ESF-subsidiebedrag begroot op € 207.281.

Voor het leerjaar 2024-2025 worden de opleidingen van BOL naar BBL omgezet. Dit heeft een negatief financieel effect omdat jongeren met deze nieuwe vorm een dienstverband krijgen.

Kanttekeningen & risico's

1. Het tekort op beschut werk is een belangrijk punt van aandacht

De kosten van de uitvoering van beschut werk en de financiering daarvan, zijn nadrukkelijk een punt van aandacht. De uitvoering van beschut werk is verliesgevend. Gemeenten ontvangen sinds 1 januari 2024 een aanvullend bedrag van € 2.157 per beschutte werkplek om het tekort op beschut werk te dempen. Hiermee komt het rijk slechts gedeeltelijk tegemoet aan het landelijk geschatte tekort van gemiddeld € 10.000 per beschutte werkplek. Ondanks deze extra bijdrage is te zien dat het tekort per werkplek toeneemt bij Spaarne Werkt. Met de transitie en de toewerking naar de taakstelling is de verwachting dat dit tekort ingeperkt wordt in de toekomst.

2. Er worden gesprekken gevoerd over een gezonde toekomst van het jongeren programma

Het programma Perspectief geeft al jaren een financieel negatief beeld voor Spaarne Werkt. Er vinden gesprekken plaats tussen Spaarne Werkt, het Leerplein en Nova over het aanbod voor jongeren om te bezien of het voortzetten van Perspectief in de huidige opzet op de langere termijn haalbaar blijft.

3. Landelijke ontwikkelingen en cao-afspraken hebben een kostenverhogend effect

Op de hoogte van de loonkosten heeft Spaarne Werkt nauwelijks invloed. De gestegen loonkosten drukken op het financiële beeld van Spaarne Werkt. Het is nog onzeker hoe dit doorzet en hoe de overige effecten van de inflatie in de praktijk doorwerken in 2025.

4. Er komt compensatie voor het wegvallen van het Lage inkomensvoordeel (LIV) vanaf 2025

Per 2025 stopt het LIV. Omdat dit grote negatieve financiële gevolgen zou hebben heeft het rijk besloten om hier vanaf 2025 volledige compensatie voor te geven. Het wegvallen van het LIV heeft hiermee geen negatief effect op de begroting Spaarne Werkt. Onzeker is of de compensatie daadwerkelijk volledig kostendekkend zal zijn.

5. Het verdienvermogen van Spaarne Werkt blijft onder druk

Het verdienvermogen van Spaarne Werkt staat ook in 2025 onder druk vanwege de ouder en beperkt inzetbaar wordende populatie van de Wsw, terwijl de instroom van nieuwe doelgroepen achterblijft en bovendien hogere begeleidingskosten met zich meebrengt. De eerste stappen van de transitie worden gezet maar deze vertalen zich in 2025 nog niet zodanig dat dit de druk weghaalt. De transitie wordt stapsgewijs uitgevoerd over een periode van een aantal jaren rekening houdend met de mogelijkheden en behoeften van de doelgroep die Spaarne Werkt bedient.

6. Er is budget vanuit het rijk opgenomen in de begroting voor de te verwachten transitiekosten

De overheid heeft aangegeven de komende jaren geld beschikbaar te stellen aan sociaal ontwikkelbedrijven om de benodigde transities te kunnen bekostigen om duurzaam voort te kunnen blijven bestaan. Spaarne Werkt heeft op basis van de standaardberekening uitgerekend dat zij recht hebben op een bedrag van € 576.0000 voor de transitiekosten (1% van het totaalbedrag). Het is nog onzeker of dezelfde rekenmethodiek ook daadwerkelijk zal worden gebruikt.

7. Tijdsplan en kosten transitie naar een duurzame toekomst van Spaarne Werkt

Op het moment van het opstellen van de begroting 2025 is nog niet volledig duidelijk in welk tempo en tegen welke kosten en besparingen de afbouw van werksoorten gepaard gaat omdat het transitieplan nog opgeleverd moet worden. Het tempo van de transitie wordt onder andere bepaald door wat mogelijk is voor de kwetsbare groep die Spaarne Werkt bedient. Ook hangt het af van de duur van lopende contracten en externe partijen die werksoorten (en mensen) willen overnemen. Al deze factoren spelen mee in het tempo van de transitie en welke kosten ermee gemoeid zijn. Dit kan invloed hebben op de frictiekosten zoals die in de begroting 2025 zijn ingeschat.

Overwegingen van het college

Zie gedachtegang.

Middelen

De begrote gemeentelijke bijdrage voor 2025 voor de uitvoeringskosten ziet er als volgt uit:

Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten:

	Wsw-deel IUSD	Tekort uitvoeringskosten	Infrastructuur- fonds sociale ontwikkelbedrijven	Totaal bijdrage
Gemeente Bloemendaal	767.273	9.909	26.876	804.057
Gemeente Haarlem	16.256.311	181.535	492.365	16.930.211
Gemeente Heemstede	1.169.540	13.040	35.367	1.217.947
Gemeente Zandvoort	668.878	7.887	21.392	698.158
Totaal bijdrage uitvoeringskosten	18.862.002	212.372	576.000	19.650.374

De 'bijdragen uitvoeringskosten 2025' is het totaalbedrag per gemeente. Dit is de optelsom van de rijksbijdrage per gemeente (in de tabel: 'Wsw-deel IUSD 2024') en de 'aanvullende bijdrage gemeenten 2025'. De aanvullende bijdrage gemeenten 2025 is het verdeelde tekort.

De additionele bijdrage aan Spaarne Werkt is voor Bloemendaal € 9.909,-. Dit bedrag is opgenomen in de kadernota 2025 en zal worden meegenomen in de begroting 2025.

Participatie

Voor het vaststellen van de begroting is volgens artikel 18 van de Gemeenschappelijke regeling Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland de zienswijze van alle betrokken raden nodig.

Communicatie

Alle stukken rondom de begroting en zienswijzen zijn afgestemd met zowel Bloemendaal, Haarlem als Zandvoort.

Samenwerking (Heemstede)

De Gemeenschappelijke Regeling Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland (Sparne Werkt) voert voor de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en onderdelen van de Participatiewet uit. Advisering over Spaarne Werkt is belegd bij de Intergemeentelijke Afdeling Sociale Zaken.

Vervolgproces/evaluatie

- Kenbaar maken zienswijze raad aan het bestuur van Spaarne Werkt wordt direct na 4 juli 2024 gedaan. Dit moet uiterlijk vóór 15 juli 2024 gebeuren.
- Bestuursvergadering Spaarne Werkt waarin begroting 2025 wordt vastgesteld: 11 juli 2024

- Verzenden begroting aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland: uiterlijk 1 augustus 2024

Bijlagen

1. Ontwerpbegroting Spaarne Werkt 2025

Burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

, burgemeester.

, gemeentesecretaris.

